

Био сам један од шачице људи у целом свету који су јавно критиковали Нобелов комитет због одабира некадашњег финског председника Мартија Ахтисарија за лауреата Нобелове награде за мир. Тада сам тај потез оценио као скандалозан.

Сматрам да је његов рад на Косову у функцији “посредника миротворца” – фраза која се непрекидно понавља – неспојив са идејом мира, као и са три критеријума које је задао Алфред Нобел. При томе, овде намерно не помињем Ахтисаријев рад у Ађеу, нити у Намибији јер о томе не знам довољно. Косово и остали делови бивше Југославије, пак, нешто су што покушавам да докучим још од своје прве посете тој земљи, пре 34 године.

Независно Косово је резултат управљања војним сукобом или, боље речено, бахатог управљања. Такво Косово је у супротности са два Нобелова критеријума по томе што не води братству између народа и није умањило наоружа(ва)ње у свету. Косово се прогласило независним фебруара ове године (што је вероватно један од разлога да награду Ахтисари добије ове године), а као резултат деловања Ослободилачке армије Косова (KLA/UÇK) са једне стране, а са друге 78 дана немилосрдног бомбардовања Србије од стране НАТО 1999. године. Управо је то бомбардовање – неоспорно 100% на страни албанских хардлајнера – главни разлог што независност Косова подржавају САД и део земаља ЕУ. А са новом армијом Косова биће једна више, а не једна мање војска на свету, и ништа мање наоружања.

Под два, могло би се тврдити – и ја то радим – да је Нобелов комитет успостављен на сумњив начин зато што се састоји од посланика у норвешком парламенту, док је Нобел у свом тестаменту навео да Комитет именује норвешки парламент, али не и да он нужно мора бити састављен од посланика.

Не би смело бити могуће да о додељивању престижне награде за мир одлучују људи који немају професионално искуство нити образовање, нити су специјално компетентни за област мира. Било би незамисливо да група посланика било где буде виђена као ауторитет за, рецимо, економију, књижевност или медицину. Али кад се ради о миру, изгледа да свако може да буде стручњак!

Мир припада позамашном академском пољу, што је случај и са осталим Нобеловим наградама, и о њему никако не би смело да одлучују људи који нису компетентни у области мировних студија, који се не баве мировним истраживањима и мировном политиком.

Следеће – и много горе – Ахтисари је био умешан у Косово, и то *не само* у проблем његовог будућег статуса. Његова улога била је од кључне важности за окончање НАТО бомбардовања 1999. године. А то је добро, зар не? Моменат, сачекајте, све то мало зависи од начина на који је то уистину спроведено.

А како је спроведено, описао је Грегори Елих у тексту “Како је освојена Нобелова награда за мир”, објављеном у *CounterPunch* -у. Тема је сусрет Ахтисарија и Слободана Милошевића у јуну 1999. године:

“Ахтисари је отворио састанак изјавом: *Нисмо овде да расправљамо нити да преговарамо* ... Милошевић је узео папире и упитао: *Шта ће се десити ако не потпишем* ? Као одговор Ахтисари је направио покрет руком посегавши преко стола и онда померио цветни украс са центра. Ахтисари је тада рекао: *Београд ће бити као овај сто. Одмах ћемо почети са тепих-бомбардовањем Београда* . Поновивши свој гест широко замахнувши руком преко стола, Ахтисари је запретио: *Ово ће се десити са Београдом* . Тренутак тишине, а онда је додао: *Биће пола милиона мртвих за мање од недељу дана* .”

На тај начин је добитник Нобелове награде за мир за 2008. годину пренео поруку да су

они које је тада представљао спремни да сравне Београд и да убију 500.000 људи за недељу дана. Да ли је ова врста ултиматума, ова претња масовним убијањем невиних грађана, у складу са *мировним* радом?

И да ли се он сада због ичега каје у вези са Косовом?

Гардијану је дао изјаву да Србија неће ући у ЕУ ако не буде прихватила независно Косово – што је уцена – и да није важно то што је Косово признала само 51 земља од могућих 192. “Оно што јесте важно је да је Косово признало 65% светског богатства”, сматра он. Нобелов лауреат нас ето учи ганц новим принципима међународних послова: богатство прави право!

Нобелов комитет састављан од аматера је ове године имплицитно дао Нобелову награду неком ко представља сушту супротност Нобеловој визији и његовој последњој вољи, и наградио супротстављање нормама из Повеље Уједињених нација о миру мировним средствима. Дао ју је човеку који је радио за једно изузетно неправедно, закаснело и некомпромисно решење косовског сукоба.

Да ли је господин Ахтисари човек мира? Наравно! У свету где је мир рат, а рат је мир.

Јан Оберг је директор Транснационалне фондације за мир (TFF) у Лунду, Шведска.

(In Press No 5., Dec. 2008, Brussels)